

KØBENHAVNS BYRET DOM

afsagt den 17. december 2025

Sag BS-47155/2024-KBH

Sagsøger

(advokat Peter Schønning Andersen)

mod

Ritzau Scanpix A/S

(advokat Martin Dahl Pedersen)

Denne afgørelse er truffet af dommerne Dommer 1, Dommer 2 og Dommer 3.

Sagens baggrund og parternes påstande

Retten har modtaget sagen den 26. september 2024.

Sagen angår, om fotografier af "Kunstværk 1" distribueret mod ve derlag gennem billedbureauet Ritzau Scanpix udgør en krænkelse af Sagsøgers ophavsrettigheder, herunder om Ritzau Scanpix i medfør af ophavsretslovens § 83 skal betale vederlag og erstatning herfor.

Sagsøger har nedlagt følgende påstand:

Ritzau Scanpix A/S tilpligtes at betale 861.000 kr. til sagsøger med sædvanlige procesrenter af 687.000 kr. fra sagens anlæg og af 174.000 kr. fra indgivelse af replik, til betaling sker.

Ritzau Scanpix A/S har nedlagt påstand om frifindelse, subsidiært betaling af et mindre beløb.

Oplysningerne i sagen

Sagsøger indgik i juni 2021 en aftale med Kunsten Museum of Modern Art, herefter Kunsten, om, at to af hans tidligere værker skulle indgå i udstillingen i en opdateret udgave, hhv. "Kunstværk 2" (2007) og "Kunstværk 3" (2010). Kunsten foretog i den forbindelse et udlæg af kontanter, der skulle indsættes i rammer.

Sagsøger valgte imidlertid at indlevere to rammer uden penge, som han havde navngivet "Kunstværk 1".

Af udstillingskontrakt af 28. juni 2021 mellem Kunsten og Sagsøger gengivet i Københavns Byrets dom af 18. september 2023, som nedenfor omtalt, fremgår blandt andet:

"...

4. VISNINGSVEDERLAG

4.1 Kunsten udbetaler senest 14 dage efter udstillingens afslutning visningsvederlag. Kunsten ansøger Slots- og Kulturstyrelsen om refusion af visningsvederlag. [30.000 kr. ifølge dom af 18. september 2023, side 20].

5. KUNSTNERHONORAR

5.1 Kunsten udbetaler 10.000 kr. i honorar for arbejdet med at tilpasse indlån til udstillingen.

...

10. KATALOG

10.1 Kunstneren stiller sine værker til rådighed for fotografering og gengivelse i den/de publikationer, der udgives i forbindelse med udstillingen uden at Kunsten skal ansøge om tilladelse til dette eller betale afgift til Copydan.

11. KOMMUNIKATION, PR & MARKEDSFØRING

...

11.2 Kunstneren stiller rettigheder til brug af billedmateriale til rådighed til Kunstens hjemmeside, sociale medier, udstillingsfolder, undervisningsmateriale, invitationer, plakater, postkort og markedsføring af udstillingen uden omkostninger. 11.3 Kunsten vil få en fotograf til at dokumentere udstillingen.

..."

De fotografier, som sagen angår, er den 28. september 2021 taget af fotografen Vidne 1, der var ansat ved Ritzau Scanpix, efter åbningen den 24. september 2021 af Work it Out på Kunsten i Aalborg. Det er fotografier af "Kunstværk 1", der er lavet af Sagsøger.

Vedrørende fotografering af udstillede værker fremgik blandt andet følgende af Kunstens hjemmeside:

”...

Foto af værker

Værker fra Kunstens samling må ikke fotograferes, filmes eller re produceres uden forudgående aftale med museet. Undtaget er ud stillingsdokumentation og pressefotografering i forbindelse med lån af værker fra Kunstens samling samt fotos til privat brug.

* Gengivelse af værker fra Kunstens samling til brug i publikatio ner og anden offentliggørelse (plakater, postkort, m.v.) erhverves via Kunsten eller med Kunstens billigelse, enten som nyoptagelser eller leje/lån af allerede eksisterende materiale. Ved brug af eksiste rende materiale pålægges et gebyr på 500 kr. + moms. Ved brug af mere end én billedfil pålægges 100 kr. +moms pr. værk. Ved nyop tagelser opkræves et særaftalt beløb.

* I forbindelse med reproduktion påhviler det jer at indhente tilla delse fra rettighedshavere. Spørgsmål vedrørende ophavsretten el ler hvem der ejer rettighederne til et pågældende værk, kan altid rettes til VISDA: www.visda.dk

* I forbindelse med gengivelse af et værk fra Kunstens samling an gives tydeligt kunstnerens navn, værkets titel og datering, og at værket tilhører Kunsten Museum of Modern Art Aalborg samt eventuel fotograf.

...”

Der er enighed om, at ”Kunstværk 1” blev en væsentlig national og international nyhedshistorie, hvilket tillige var tilfældet for det efterfølgende sagsanlæg mellem Kunsten og Sagsøger, hvor Københavns Byret afsagde dom den 18. september 2023. Sagsøger blev dømt til at betale 492.549 kr. med renter tilbage til Kunsten.

Dommen blev anket, men der blev efterfølgende indgået forlig mellem Kunsten og Sagsøger. Følgende fremgår af Kunstens pressemeddelelse af Dato 1 2024 blandt andet:

”...

Med støtte fra Obelske Familiefond erhverver Kunsten værket

” Kunstværk 1” af kunstneren Sagsøger. Det bety

der, Sagsøgers værk og kunstneriske idé respekteres, samtidig

med at Kunsten får værket i samlingen og at parterne indgår forlig i sagen om pengene.

Direktør for Kunsten, Person 1, siger:

” Det Obelske Familiefond har løst den gordiske knude, som hver ken Sagsøger eller Kunsten har kunnet løse siden udstillingen Work it Out, i 2021, hvori værket ”Kunstværk 1” indgik.

Det er vigtigt for samtidskunsten, for kunstneren Sagsøger, for Kunsten Museum of Modern Art Aalborg og for værket ”Kunstværk 1”, at der er fundet en løsning. Det betyder, at Sagsøgers ”Kunstværk 1” (2021) sikres for eftertiden som en del af Kunstens samling og kan vises for offentligheden.”
...”

Angående spørgsmålet om ophavsret fremgår det af rettens begrundelse i Københavns Byrets dom af 18. september 2023 følgende blandt andet:

”...

Retten finder imidlertid, at ”Kunstværk 1” er frembragt på grundlag af sådanne frie og kreative valg, at det opfylder kravet til værkshøjde, hvorefter det nyder beskyttelse som kunstværk efter ophavsretslovens § 1.

...

Retten finder det dernæst ikke godtgjort, at Kunsten har krænkelse eller har medvirket til en krænkelse af Sagsøgers ophavsretlige heder som følge af Ritzau Scanpix’ fotografering af og efterfølgende salg af fotografier af ”Kunstværk 1”. Retten bemærker herved, at en sådan krænkelse heller ikke er påtalt af Sagsøger selv over for Ritzau Scanpix.

...”

Ved brev af 24. oktober 2023 til Ritzau Scanpix gjorde advokat Peter Schønning på vegne af Sagsøger krav på betaling af vederlag, erstatning og godtgørelse med 3.000 kr. pr. fotografi, som Ritzau Scanpix har solgt uden Sagsøgers samtykke.

Kravet blev den 29. november 2023 afvist af Ritzau Scanpix’ advokat, idet ”fotografierne ikke er afbildninger af et ophavsretligt beskyttet værk”.

Af Ritzaus Scanpix’ handelsbetingelser fremgår blandt andet:

”...

Generelt

Kunden får adgang til indhold i Ritzau Scanpix ' digitale billeddatabase. Betegnelsen indhold omfatter billeder, video og grafik.

Indholdet er beskyttet af Ophavsretsloven. Reproduktionsretten til det af aftalen omfattede indhold tilhører indholdets ophavsmænd. Ritzau Scanpix indestår for at have erhvervet udnyttelsesretten til det af aftalen omfattede indhold.

Kunden erhverver med denne aftale retten til at publicere indholdet inden for de i de i nedenstående beskrevne rammer. Medmindre andet er særskilt aftalt med Ritzau Scanpix, gælder publiceringsretten kun i Danmark.

Indholdet må ikke kopieres, videresælges eller overdrages til tredjemand. Kunden må ikke overdrage sin brugeradgang til Ritzau Scanpix ' digitale billeddatabase til Tredjemand.

...

Offentliggørelse/publicering

Enhver offentliggørelse/publicering af billeder sker på Kundens eget ansvar. Ritzau Scanpix kan ikke gøres ansvarlig for tab som følge af offentliggørelse af indholdet. Der kan forekomme begrænsninger for anvendelse på enkelte billeder. Det er Kundens ansvar at iagttage og respektere eventuelle restriktioner for anvendelsen af billeder, som fremgår af billedteksten.

Redaktionelt indhold må beskæres og justeres inden for den almindelige kutyme, men ikke udsættes for billedmanipulation uden Ritzau Scanpix ' tilladelse. Dette gælder ikke for illustrativt indhold.

For redaktionelt indhold gælder det, at den af aftalen omfattede ret til reproduktion af billeder ikke omfatter de afbillede personers tilladelse til offentliggørelse.... Det er ligeledes Kundens ansvar at indhente samtykke, såfremt der i indholdet forekommer motiver, varemærker e.lign., der er ophavsretligt beskyttet. Ritzau Scanpix kan ikke drages til ansvar, hvis der bliver fremsat krav som følge af, at Kunden ikke har indhentet sådanne samtykker.

Med mindre andet aftales med Ritzau Scanpix, skal køberen fremsende en specificeret opgørelse over indholdets anvendelse - f.eks. i form af et eksemplar af publikationen. Særligt for kunder på Ritzau Scanpix ' fulde nyhedstjeneste gælder, at billeder fra Ritzau Scanpix' fulde nyhedstjeneste er tilgængelige i 14 dage og kan anvendes

som nyhedsbilleder, så længe de ligger i nyhedstjenesten. Anvendelse i den 14 dages periode er inkluderet i abonnementet.

Ønskes billedet anvendt ud over denne periode, afregnes det som et arkivbillede.

...”

Ritzau Scanpix har oplyst, at der pr. 31. oktober 2024 var foretaget 218 downloads af fotografierne til egne kunder og 69 downloads via partnere.

Sagsøger har fremlagt et eksempel på tilbud af 16. september 2022 på køb af et af fotografierne hos billedbureauet Getty Images for 3.000 kr. med tillæg af moms.

Ifølge liste over downloads fra Getty Images fremlagt af Sagsøger, er der sket 124 downloads af fotografierne i perioden fra den 29. september 2021 til den 20. januar 2025 omfattende en lang række lande.

Sagsøger har endvidere fremlagt eksempler på medier verden over, der i 1.700 tilfælde har gengivet Ritzau Scanpix' fotografier.

Forklaringer

Sagsøger har forklaret blandt andet, at han blev uddannet i 1994 fra det Kongelige Danske Kunstakademi og har siden haft sit virke som billedkunstner og i perioder som professor i billedkunst. Han er samtids- og konceptkunstner. Han arbejder meget med ideer. Han kan hverken tegne eller male. Hans uddannelse er egentlig som skulptør.

Det første værk, der viste en gennemsnitlig national årsindkomst, blev lavet i anledning af, at han var inviteret til en biennale i Albanien. Konceptet blev sidenhen gentaget i Wien, Østrig og Herning. Værket på HEART, Herning Museum of Contemporary Art, viste en gennemsnitlig dansk årsindkomst. Han lånte pengesedlerne af HEART, der overførte beløbet til hans konto, hvorefter han hævede pengene og kørte til Berlin, hvor han fik pengesedlerne indrammet.

I forhold til ”Kunstværk 1” var det oprindeligt Kunstens ide at udstille to af hans kunstværker om årsindkomster, men der var det problem, at HEART på tidspunktet havde fået pengene retur og det samme var gældende for det østrigske værk. Han stod derfor med to tomme rammer.

Der var en del årsager til, at han endte med at aflevere rammerne til Kunsten uden pengesedlerne. Han var presset økonomisk, og fra et kunstfagligt synspunkt fik han en meget bedre ide. Udstillingen hed ”Work it out”. Han fik til

sendt et koncept om, hvorfor man går på arbejde, herunder om det var på grund af ens identitet eller for at tjene penge. På det tidspunkt havde han fået medaljer og andre former for anerkendelse som billedkunstner, men han var også bevidst om, at billedkunstnere tjener ret lidt, herunder sammenlignet med f.eks. folk i teaterbranchen.

Han fik pengene, men det endte med, at rammerne skulle udgøre værket. Han kørte til Berlin for at få den samme rammemand til at lukke rammerne professionelt og pakke dem, så Kunsten ville tro, at de fik de rigtige værker. Han havde til sinde at lave et godt kunstværk til de besøgende på Kunsten, som folk ville betale de 80 kr. i indgang for at komme at se. En del af konceptet ved kunstværket var, at han beholdt pengene, han havde lånt, men det var selve rammerne, der blev udstillet og som nu hænger permanent på Kunsten, der udgjorde værket.

Rammerne i sig selv er gamle. Det kan man se på træet. I rammerne sidder rester af de oprindelige pengesedler, rester fra bagpap og tape. Han har selv været på Kunsten og set værket, og man kunne se små fragmenter af pengesedler. Resterne giver et godt hint om, hvad ideen med værket egentlig er. Man står ikke og kigger på tomme rammer, men på rammer hvor der har hængt noget. Man kan altså ud fra resterne i rammerne få en ide om, at pengene mangler. Han kunne også have illustreret dette ved at have spredt pengesedler ud på gulvet i hans atelier på Nørrebro, så det lignede, at nogle havde forsøgt at løbe med pengene.

Han kender ikke Kunstens besøgstal, men han har fået flere mails, hvor folk skriver, at de for første gang i deres liv har været på museum. Kunsten har oplyst, at det også har tiltrukket flere udenlandske besøgene.

Han kan ikke forstå, at man må fotografere et kunstværk. Han så tilfældigt på Kunstens hjemmeside, at der står, at man ikke må fotografere udstillingen. Han har selv købt billeder af værker hos Scanpix, så han ved, at det koster penge. Der er portrætter af ham til salg på Scanpix, og det skal han selvfølgelig ikke afregnes for, da han ikke er et kunstværk. Han ønsker med denne sag at få afklaret, om det kan være rigtigt, at man kan tage et foto af et kunstværk og sælge det videre.

Han indgik forlig med Kunsten efter byrettens dom af 18. september 2023, da Kunsten tilbød han noget, der var rimeligt over for konceptet. Han havde tidligere afvist et tilbud om, at han fik pengene, mod at de beholdt kunstværket. Det var psykisk hårdt for ham, mens sagen verserede. Beløbene i forliget er fortlige. Kunsten har helt fra starten anerkendt, at det var et kunstværk, herunder i pressen.

Den fremlagte liste over medier, der har gengivet Scanpix' billeder af kunstværket, har han fået udarbejdet. Dokumentet er frembragt ved at lave en billedsøgning for at se, hvor mange steder, Scanpix' billeder af hans kunstværker optræder. Søgningen er nok ikke så præcis eller dybdegående, som hvis Infomedia havde foretaget det.

Han fik foretaget en analyse af Infomedia pr. udgangen af 2022, der viser om tale af "Kunstværk 1" i medier på globalt plan, idet han havde hørt, at der var stor interesse rundt omkring i verden. Han har i arbejdsmæssige sammenhænge anvendt dele af undersøgelsen, der viser, at der har været et "reach" på 2,4 milliarder personer, som omtalen er nået ud til. I forhold til denne sag er det relevant, at man på oversigtsfiguren for verden kan se, at 21 % af den globale omtale er sket i Danmark og det dobbelte i USA. Det må betyde, at værket ikke primært har været omtalt i Danmark.

Tilbuddet fra Getty Images i New York, der løber fra den 16. september til den 16. oktober 2022, har han også indhentet. Fotoet af "Kunstværk 1" var, som det fremgår, til salg til 3.000 kr. plus moms. Beløbet er oplyst i danske kroner, fordi han på hjemmesiden skulle oplyse, hvor han købte fra. Getty Images distribuerer billeder for Scanpix i USA og Storbritannien. Han fik også en samarbejdspartner til at henvende sig i Rumænien og i Canada, hvor prisen var den samme.

Oversigten over downloads har han modtaget fra Getty Images, da han kontaktede deres kundeservice via mail og anmodede om at få oplysninger om, hvor mange fotos der var distribueret. Getty Images må ikke oplyse navne på kunder, men de sendte 5 minutter efter hans henvendelse en liste over, hvilke datoer der var sket downloads og hvor mange. Han har fået en liste ad to omgange. Dokumentet viser, at der kun er fem downloads ud af 124, der er sket til medier andre steder end i UK og USA. Det vides ikke, hvilke typer medier. Mediedækningen har været størst i USA – dobbelt så stor som i Danmark.

Der er oplyst af Scanpix, at der er solgt 69 downloads fra Scanpix samarbejdspartnere. Getty Images er et eksempel herpå. Det er ikke Getty Images, der sælger til f.eks. Canada og Tyskland, selvom de optræder på listen. Derved kan tallet på 69 downloads ikke passe. Tallet må være højere.

Adspurgt af advokat Martin Dahl Pedersen har han forklaret, at udtalelsen til DR om, at "værket er, at jeg har taget deres penge" skal forstås sådan, at rammerne på Kunsten repræsenterer den handling, at han tog pengene. Handlingen var en del af at etablere værket. Det var lidt en rullende proces, hvor han ikke nødvendigvis havde planlagt det hele, men det fik så meget opmærksomhed, herunder også positiv, at det gik op for ham, at han ikke kunne tillade sig at betale pengene tilbage. Der var en proces, og det er et værk.

I forhold til hans kærestes udtalelse i tv-udsendelsen på DR ”

Titel”, hvor hun sagde ”skal værket slutte nu?” , så husker han ikke præcist, hvor dan udsendelsen er klippet sammen, da den ikke er kronologisk. Han ved ikke, om hun mente, ”skal du så betale penge tilbage nu” , eller om han ville indgå forlig.

Medieopmærksomheden omkring ”Kunstværk 1” har ikke været tilsigtet eller et mål i sig selv. Han vil tro, at det på sigt vil have gavnet hans karriere. Det er noget sludder, når nogen har udtrykt, at alt det der skete efter og den opmærksomhed, der fulgte med, var en del af værket. Han ved, hvad værket er. I modsætning til andre kunstnere har han ikke søgt at være i medierne, og det har også været hårdt.

Pengesedlerne fra værket i Østrig blev fjernet af personer i Østrig, og pengesedlerne fra værket i Herning er taget ud af ham og hans gallerist fra Paris, efter værket havde været udlånt. Pengene blev ikke taget ud for, at det skulle se ud på en bestemt måde. De blev taget ud under hensyn til, at pengene skulle afleveres tilbage til Nordea. På tidspunktet var der endnu ikke en ide om det værk, som det endte med at være. Det var mange år forinden. Alle pengene blev leveret tilbage til HEART gennem Nordea. Han ved ikke, hvad der skete med pengene i Østrig. Pengene var klistret godt sammen, da de blev returneret, så de har nok ikke alle kunne bruges. Banken gik sandsynligvis til Danmarks Nationalbank for at få dem erstattet. Han ved ikke, hvor stor en del af pengene, der ikke kunne bruges. De oprindelige rammer er lavet af en rammemager i Berlin, som han har samarbejdet med siden starten af 90’erne. Det er tydeligt for alle, som ser rammerne i virkeligheden, at der er rester tilbage på værket. Det er svært at se på fotos af værket.

Han har udtalt, at der ikke ville være et værk, hvis han afleverede pengene tilbage, fordi det højst sandsynligt ikke fortsat havde hængt på Kunsten, hvis han havde afleveret pengene tilbage. Så ville der ikke hænge andet end en historie om, at der engang var en, som lånte nogle penge og afleverede dem tilbage. Det er ikke en lige så god historie.

Vidne 2 har forklaret blandt andet, at han er Stilling 1 og Stilling 2 for Ritzau Bureau. Han tiltrådte 1. august 2024. Ritzau Bureau er et nationalt nyhedsbureau, der er ejet af medierne og leverer nyhedsdækning til nærmest samtlige danske medier. Ritzau Scanpix er et produkt i Ritzau Bureau, hvor de tager fotos og udveksler dem dels nationalt og dels med internationale samarbejdspartnere.

Scanpix sælger og udveksler udelukkende fotos med medier. De tager langt de fleste pressefotos, der optages i Danmark – omkring 90 % – da de fortsat har fotografer ansat. Det er også nærmest udelukkende via Scanpix, at der distribue

res fotos fra udlandet til de danske medier, idet Scanpix får fotos fra deres samarbejdspartnere i udlandet.

De udbudte fotos er primært til nyhedsbrug. Når de tager fotos og stiller til rådighed for nationale og internationale medier, kategoriserer de dem ofte. Enten til dagsaktuelt nyhedsbrug for en dagsbegivenhed eller som mere ”feature prægede”, hvilket er en lidt bredere kategorisering, der ikke nødvendigvis er knyttet til en dagsbegivenhed, men det er altid til redaktionelt brug. Fotografierne i denne sag tilhører førstnævnte kategori.

Omsætningen ved at sælge de omtvistede fotos har Scanpix beregnet til ca. 23.000 kr. Beløbet er opgjort ud fra deres abonnementsaftaler. Scanpix sælger kun til virksomheder og nærmest udelukkende indenfor abonnementer, hvor abonnenten frit kan downloade de fotos, Scanpix stiller til rådighed. De har kun meget få enkeltstående salg. For at beregne indtægten har de ud fra antallet af downloads og deres omsætning i Scanpix udregnet den proportionelle andel for disse fotos. Når en kunde køber uden for abonnement, er stykprisen normalt 200 kr.

Getty Images er ikke en kunde eller samarbejdspartner. Scanpix har ikke stillet fotos til rådighed for Getty Images. De har stillet dem til rådighed for deres internationale samarbejdspartnere. Scanpix indgår i et vidt forgrenet og internationalt netværk, hvor de samarbejder ved at udveksle pressefotos fra hele verden, da de ikke kan have fotografer ude i hele verden. Det er forudsætningen for, at Danmark har adgang til nyhedsfotos fra hele verden. Det fungerer sådan, at Scanpix stiller fotos til rådighed for deres samarbejdspartnere i udlandet, som kan sælge dem videre på deres markeder. Det er et fransk bureau, AFP, der har videresolgt fotoet til Getty Images, hvilket også står på det tilbud, som Sagsøger har indhentet, hvor der er anført ”AFP image”. De blander sig ikke i, hvordan deres samarbejdspartnere udbyder fotos, de har købt, eller til hvilken pris og omvendt.

I opgørelsen over det samlede antal downloads af fotos stemmer datoerne – bortset fra de blå tal – med 69 downloads til udenlandske samarbejdspartnere. Der er et klart mønster i, hvornår billederne er downloadet, hvilket følger nyhedsbegivenheder forbundet til sagen. De første downloads er sket i forbindelse med ferniseringen, derefter følger datoer, der tilkendegiver, at der sket noget i sagen, f.eks. i forbindelse med retssagen mellem Sagsøger og Kunsten. Tidspunkterne for downloads falder sammen med, at medierne har haft en berettiget interesse i en aktuel nyhedsbegivenhed. Han vil også tro, at retssagen i dag kan give anledning til yderligere downloads.

Hvis Scanpix skal betale kompensation i denne sag, vil det konkret udgøre et væsentligt beløb, som ikke er proportionelt med deres indtægt. Det vil for bran

chen både nationalt og internationalt også have voldsomme konsekvenser. Scanpix er i deres nyhedsdækning og samarbejder afhængige af at kunne udveksle nyhedsfotos frit, hurtigt og smidigt. Hvis afgørelsen peger imod, at de ikke kan gøre det på samme måde, så stiller det spørgsmål ved, hvilke fotos de kan tage indenlands og tilgængeliggøre nationalt i forbindelse med en nyhedsdækning, og hvilke billeder de kan gøre tilgængelige for deres internationale samarbejdspartnere

Vidne 1 har forklaret blandt andet, at han i september 2021 havde været ansat i 34 år som Stilling 3 for Scanpix i Aalborg. Hans opgave var at komme med indspark, hvis han bemærkede noget lokalt, som han mente, kunne have landsdækkende interesse, og ellers fik han sine opgaver fra København.

Han har altid fået pressemeddelelser fra Kunsten og er blevet inviteret til samt lige ferniseringer. Han begyndte med at tage fotos i 1980. Det var derfor ikke noget nyt for ham at fotografere udstillinger. Historien om "Kunstværk 1" var gået lidt under radaren for ham. Mandag den 27. september 2021 så han en historie i Nordjyske, hvor Person 2, Venstres daværende retspolitiske ordfører, var forarget over sagen, hvor en kunstner havde lånt en halv million af skatteborgernes penge, der skulle sættes i rammer, men hvor rammerne blev sendt til Kunsten uden penge. Vidnet mente, at det havde landsdækkende interesse.

Om aftenen så han i TV2Nord, at direktøren fra Kunsten stod ved den tomme ramme og udtalte sig. Han skrev morgenen efter til Kunstens presseafdeling, at han gerne ville tage et billede af direktøren for Kunsten ved den tomme ramme. Han fik at vide, at han kunne komme kl. 13.00. Den presseansvarlige, Person 3, kom og hentede ham, som hun altid gjorde, og fulgte ham hen til rammerne. Mens de gik, fortalte hun, at direktøren var blevet forhindret. Han spurgte, om hun ville stå og kigge på rammerne, mens han tog nogle fotos, hvilket hun indvilgede i. Det var for at skabe lidt liv på hans fotografier. Det tog måske 5 minutter. Det er korrekt, at det er de fotos, som fremgår af sagen.

Opgaven adskilte sig ikke fra tidligere opgaver. Kunsten var klar over, at Scanpix distribuerede fotografierne og havde altid været glade, når der kom en fotograf fra Scanpix, da de udbredte deres fotos, herunder til små medier. Det gav gratis reklame.

Vidne 3 har forklaret blandt andet, at han i dag er Stilling 4 for nyhedsfotografierne på TV2. Da denne sag startede op, var han Stilling 5 hos Ritzau Scanpix, der leverede nyhedsdækning til primært danske medier fra alle relevante begivenheder.

Fotografen Vidne 1 tog af egen drift kontakt til Kunsten og lavede en aftale, som han underrettede Scanpix om. De skrev det ind i deres system, så medierne kunne se, at Scanpix var på vej til at levere dækning fra begivenheden. Scanpix havde allerede inden fået henvendelser fra medier, der ønskede at dække sagen.

Han mener, at Vidne 1 var i kontakt med en af deres billedredaktører, der stod for den daglige planlægning. Han husker ikke, at han selv var i direkte kontakt med ham på det tidspunkt. Det var en sædvanlig opgave for Vidne 1 at fotografere i forbindelse med en fernisering, da Scanpix opgave var at levere indhold med nyhedsværdi. Der var ikke indsigelser fra Kunsten mod Scanpix distribution af fotos.

Det er meget forskelligt, hvad deres fotos udbydes til. De indgår typisk som en del af et abonnement. Det er mange år siden, at man spekulerede i, om man kunne tjene penge ved salg af nyhedsfotos. De seneste 20 år har der primært været fokus på den rene nyhedsdækning.

Parternes synspunkter

Sagsøger har i sit påstandsdokument anført, idet bemærkes, at henvisning til ekstrakt og materialesamling er udeladt:

”...

ANBRINGENDER

”Kunstværk 1” er et ophavsretsbeskyttet kunstværk

Som anbringende for, at der er tale om et beskyttet kunstværk, gøres det principalt gældende, at dette allerede er slået fast i en endelig, rets kraftig dom, nemlig dommen af 18. september 2023 (bilag 1), sml. det procesretlige princip *ne bis in idem*. I dommen konkluderer Københavns Byret, at ”Kunstværk 1” opfylder kravet til værkshøjde og dermed nyder beskyttelse som kunstværk efter ophavsretslovens § 1. Konkret hedder det i dommen (...):

” Det er først sent i udvekslingen af processkrifter bestridt af Kunsten, at ”Kunstværk 1” er et af ophavsretslovens § 1 beskyttet værk. Retten finder imidlertid, at ”Kunstværk 1” er frembragt på grundlag af sådanne frie og kreative valg, at det opfylder kravet til værkshøjde, hvorefter det nyder beskyttelse som kunstværk efter ophavsretslovens § 1.”

Subsidiært gøres det igen i denne sag gældende, at ”Kunstværk 1” har værkshøjde og dermed nyder beskyttelse som kunstværk efter ophavsretslovens § 1. Selve kunstværket består af dels to rammer

uden pengesedler, dels det forhold, at de modtagne penge ikke blev re turneret til kunstmuseet.

Der er ikke tale om tomme billedrammer, idet der kan ses et systematisk virvar af taperester og iturevet karton-bagpap i rammerne, dvs. tegn på, at der tidligere har været opklæbet pengesedler i disse rammer. Som bilag 12 (...) er fremlagt fotografier af rammerne med billedflader, der viser taperester og iturevet papir, bagpap m.v.

Det spiller det tilsyneladende en afgørende rolle for sagsøgtens opfattelse, at der ikke længere er pengesedler på billederne. Der var klistret pengesedler på de oprindelige billeder; som bilag 8 (...) er fremlagt billeder af disse kunstværker. Når en kunstner skaber et kunstværk ved at klistre pengesedler på nogle billeder, er sagsøger enig i, at dette er udtryk for frie og kreative valg, som gør, at billederne har værkshøjde. Når en kunstner fjerner disse pengesedler og efterlader de nævnte synlige rester med den kunstneriske intention at påpege billedkunstneres økonomiske situation, jf. de manglende pengesedler, dvs. som en kunstnerisk provokation, er det efter sagsøgers opfattelse på samme måde et udtryk for en kunstners frie og kreative valg.

Det må afvises, at "Kunstværk 1" ikke kan beskyttes under henvisning til den manglende idébeskyttelse i ophavsretten. Der foreligger ikke blot en idé eller et koncept, men også en fysisk manifestation af værket skabt af kunstneren Sagsøger.

Moderne kunst er ofte resultatet af en anden form for kreativitet end traditionel kunstfrembringelse. Der kan fx være tale om installationer eller kunstgenstande, som ikke i traditionel forstand er skabt af en kunstner, men mere udvalgt og præsenteret som (koncept)kunst. Det er ikke noget nyt, at et kunstværk kan være andet end en kunstners penselstrøg.

Af Kunstens pressemeddelelse om forligsaftalen (bilag 2, ...) fremgår det, at kunstmuseet respekterer "Sagsøgers værk og kunstneriske idé".

En lav værkshøjdetærskel følger af retspraksis. Der kan bl.a. henvises til U 2013.1782 H (Infopaq) (...), hvor tekstbidder på ned til 11 ord fandtes beskyttede.

I utrykt dom fra Retten i Glostrup den 17. juli 2019 (Kunstner 1) (...) blev det lagt til grund, efter at sagsøgte under retssagen tog bekræftende til genmæle, at en kunstners midlertidige installation i form af

nogle redningsveste ophængt på Kunsthal Charlottenborg udgjorde et ophavsretsbeskyttet kunstværk.

Der henvises også til U 1997.319 SH (Kunstner 2) (...).

Ifølge EU-Domstolens dom i sag C-145/10 (Painer) er et fotografi ophavspersonens egen intellektuelle frembringelse og dermed originalt, hvis det er frembragt ”på grundlag af frie og kreative valg” (præmis 89), hvilket kan ske i form af bl.a. belysning, billedudsnit, vinkel eller fremkaldelsesteknik (præmis 91) (...).

Som bilag 16 (...) er fremlagt en artikel om ophavsretsbeskyttelse af et billede af samme karakter som ”Kunstværk 1” .

Der er sket en ophavsretskrænkelser

Når der er tale om et ophavsretsbeskyttet kunstværk, må kunstværket ikke affotograferes og sælges uden ophavspersonens samtykke.

Dette fremgår også af de vilkår, der gælder for udstillinger på Kunsten (hvor ”Kunstværk 1” var udstillet). Skærmpoint fra Kunstens hjemmeside er fremlagt som bilag 5 (...). Tredjeparter må ikke fotografere eller reproducere kunstværker i Kunstens samling uden Kunstens samtykke, og gengivelse af sådanne billeder kræver Kunstens samtykke. Det påhviler desuden tredjeparter (her Scanpix) at indhente tilladelse hos rettighedshaveren (her Sagsøger).

Kunstens direktør, Person 1, har forklaret, at professionelle aktører kender reglerne om, at det ikke var tilladt at sælge billeder af de udstillede kunstværker videre (...). Det følger af forklaringen, at der ikke blev indgået nogen aftale mellem Kunsten og Scanpix.

Det gøres gældende, at Scanpix vidste eller burde vide, at kommerciel udnyttelse af ”Kunstværk 1” krævede samtykke fra Sagsøger.

Sagsøgte oplyste i svarskriftet (...), at Scanpix’ samlede salg af kunstværket ”Kunstværk 1” til egne kunder og via partnere pr. 31. oktober 2024 var 287, fordelt på 218 downloads til egne kunder og 69 downloads via partnere.

Som bilag 9 (...) er fremlagt en liste over medier, der har gengivet sagsøgtes billeder af kunstværket. Listen rummer 1.694 gengivelser. Listen indeholder de oplysninger, sagsøger er i besiddelse af.

Som bilag 10 (...) er fremlagt en Infomedia-analyse pr. udgangen af 2022 om omfanget af omtale af ”Kunstværk 1” -sagen i medier jorden rundt. Det fremgår, at sagen i perioden september 2021 til december 2022 har været omtalt 3.798 gange i medierne, flest gange i Politiken.

Sagsøger fået oplysning fra Getty Images om, at denne partner alene har solgt billedet 124 til udvalgte lande, jf. bilag 11 (...); tallet ville være større, hvis alle lande indgik. Dette tal på 124 harmonerer ikke med sagsøgtes oplysning om 69 salg via partnere.

Det kan derfor lægges til grund, at det reelle salg har været større end 287, men sagsøger har ikke mulighed for at dokumentere det eksakte tal. Dette tjener således til underbygning af det fremsatte kompensationskrav.

Undtagelsen i ophavsretslovens § 23, stk. 2, finder ikke anvendelse

Sagsøgte gør gældende, at 190 af de foretagne salg af billeder af kunstværket kan knyttes snævert til en dagsbegivenhed. Sagsøgte påberåber sig her undtagelsesbestemmelsen i ophavsretslovens § 23, stk. 2.

Der kan således sluttet modsætningsvis til de 97 resterende salg (28 salg til egne kunder og 69 salg via partnere). Scanpix’ salg til et medie, der ikke omfattes af § 23, stk. 2, vil under ingen omstændigheder kunne være undtaget fra sagsøgers eneret.

Sagsøger kan ikke tiltræde sagsøgtes anbringende om § 23, stk. 2.

§ 23, stk. 2, har denne ordlyd:

” Offentliggjorte kunstværker må gengives ved omtale af dagsbegivenheder i aviser og tidsskrifter, når det sker i overensstemmelse med god skik og i det omfang, som betinges af formålet. Bestemmelsen i 1. pkt. finder ikke anvendelse på værker, der er frembragt med henblik på gengivelse i aviser eller tidsskrifter.”

Det fremgår direkte af bestemmelsens ordlyd, at det er gengivelsen ”i aviser og tidsskrifter” , der omfattes af undtagelsesbestemmelsen. Det er dermed alene aviser og tidsskrifter, der kan påberåbe sig undtagelsen, ikke bureauer og andre erhvervsvirksomheder – som Scanpix – der sælger billeder til de pågældende aviser og tidsskrifter.

Det må afvises, at DR og TV 2’s hjemmesider er omfattet af udtrykket ”aviser og tidsskrifter” i ophavsretslovens § 23, stk. 2. I 1961-lovmoti

verne blev det afvist at lade DR være omfattet af bestemmelsen, og i 1995-lovmotiverne skete det samme med både DR og TV 2. Selv de bestemmelser i ophavsretsloven, der vedrører udsendelse i tv, inkluderer ikke on demand-brug på tv-stationernes hjemmesider m.v.

At sagsøgte ikke kan påberåbe sig § 23, stk. 2, følger så meget desto mere af den omstændighed, at en lovlig gengivelse forudsætter, at den sker ”i overensstemmelse med god skik og i det omfang, som betinges af formålet”. Et blot og bart salg af et billede fra Scanpix til et medie er ikke egnet til at belyse, om denne forudsætning er opfyldt i de enkelte tilfælde, eftersom det er omstændighederne ved den offentlige gengivelse i mediet, der er afgørende. Kriteriet relaterer sig således til den pågældende brug i mediet, som Scanpix ikke har nogen indflydelse på. Sagsøgte har da også undladt at forsøge at dokumentere, at mediernes gengivelse i alle 190 tilfælde har opfyldt betingelserne i § 23, stk. 2.

Sagsøgte har heller ikke løftet bevisbyrden for, at Scanpix’ salg til medierne tidsmæssigt er i overensstemmelse med kravet til ”dagsbegivenhed”. Det fremgår af [bilag 10, side 2], at gengivelsen i medier i Danmark og udlandet har fordelt sig på mange kvartaler, ligesom Scanpix’ salg af billeder sker på vilkår om fri brugsret og herefter afregning som arkivbillede, jf. handelsbetingelserne i bilag K (...). En gengivelse skal således ske i tidsmæssig nær sammenhæng med den pågældende dags begivenhed, jf. herved lovmotiverne til ophavsretslovens § 25 (...).

Sagsøgte har ikke dokumenteret sit synspunkt om, at Scanpix havde en ”berettiget forventning” om, at de solgte billeder ville blive gengivet ved omtale af en dagsbegivenhed. Synspunktet hænger ikke sammen med, at det fremgår af Scanpix’ handelsbetingelser, at gengivelse af billeder sker på kundens eget ansvar (...).

Sagsøger kunne – ud over mod Scanpix – også have rettet betalingskrav mod de aviser og andre medier, der har bragt billeder af kunstværket, men har undladt at gøre det. Aviser og tidsskrifter ville her kunne have påberåbt sig ophavsretslovens § 23, stk. 2; om betingelserne for anvendelse af bestemmelsen ville være opfyldt, skulle bedømmes afhængig af de konkrete omstændigheder i de enkelte tilfælde. Afklaring heraf indgår ikke i nærværende retssag.

En undtagelsesbestemmelse som § 23, stk. 2, skal i henhold til lovmotiverne fortolkes restriktivt, ikke udvidende (...).

Det gøres gældende, at tretinstesten i art. 5(5) i infosoc-direktivet (...) tilsvarende fører til, at en undtagelsesbestemmelse som § 23, stk. 2, ikke

kan fortolkes så bredt, at den påvirker den normale udnyttelse af værket eller gør et indgreb i kunstnerens legitime interesser.

Hertil kommer, at § 23, stk. 2, ikke finder anvendelse på grund af betingelsen i lovens § 11, stk. 3, om lovligt forlæg. Kunstværket "Kunstværk 1" er affotograferet i strid med ophavsretslovens § 2, jf. også Kunstens ovennævnte vilkår.

Hensyn til ytrings- og pressefrihed kan ikke føre til frifindelse

Det må afvises, at presse- og ytringsfrihed kan berettige Scanpix' kommercielle salg af billederne til diverse medier uden aftale med rettig hedshaveren til disse billeder.

Det bemærkes i den forbindelse, at billedbureauet Scanpix ikke kan anses som et nyhedsmedie, som kan påberåbe sig særlig beskyttelse efter regler om ytrings- og pressefrihed. Der er tale om en kommerciel tjeneste, der sælger billeder til kunder.

Påstandsbeløbet

Sagsøger kræver 3.000 kr. pr. billede.

Sagsøgte oplyste i svarskriftet (...), at Scanpix' samlede salg af kunstværket "Kunstværk 1" til egne kunder og via partnere pr. 31. oktober 2024 var 287. I stævningen var der taget udgangspunkt i et salg på 229 (som tidligere oplyst af sagsøgte i en vidneforklaring, jf. [bilag 1, side 8]). På denne baggrund blev påstanden i replikken forhøjet fra 229 til 287 med 3.000 kr. pr. billede.

For at skære sagen til har sagsøger valgt ikke at forhøje kravet, selv om sagsøgte salg utvivlsomt er steget siden opgørelsen pr. 31. oktober 2024.

Det gøres gældende, at et krav på 861.000 kr. for den oplyste udnyttelse er rimeligt i vederlag, erstatning og godtgørelse efter ophavsretslovens § 83.

Et beløb på 3.000 kr. pr. billede må betragtes som et absolut minimum henset til retspraksis og omstændighederne i sagen. Beløbet svarer til sagsøgte egen salgspris til i hvert fald nogle af kunderne, jf. bilag 4 (...).

Kravet på 3.000 kr. pr. solgt billede understøttes af dommene i U 2013.3002 V (TV 2 Østjylland) (vederlag på 3.000 kr.) og U 2025.581 Ø (brunsvigerkager) (vederlag på 4.000 kr. pr. billede).

Vederlag til kunstneren bag et kunstværk, der er affotograferet på et fotografisk billede, bør ikke være lavere end det sædvanlige vederlag til den fotograf, der har taget billedet.

Ud over et sådant vederlag har sagsøger krav på erstatning og godtgørelse for ikke-økonomisk skade. Sagsøger har ikke lagt et krav herpå oven i de 3.000 kr., men krav på erstatning og godtgørelse tjener til understøttelse af kravets berettigelse.

...”

Ritzau Scanpix AS har i sit påstandsdokument anført, idet bemærkes, at nummereringen af anbringenderne og henvisning til ekstrakt og materialesamling er udeladt:

”...

ANBRINGENDER

2.1 Ritzau Scanpix' fotografier gengiver ikke et ophavsretligt beskyttet værk

Ritzau Scanpix gør gældende, at fotografierne taget af fotograf Vidne 1 efter ferniseringen på Kunsten den 24. september 2024 ikke giver et beskyttet værk, og at der allerede derfor ikke er sket en ophavsretskrænkelser.

2.1.1 De to billedrammer har ikke værkshøjde

Ophavsretlig beskyttelse forudsætter, som fastslået i praksis fra EU-Domstolen (f.eks. dom af 16.7.2009 i sag C- 5/08, *Infopaq*, pr. 35-37) (...), at det, der søges beskyttet, er udtryk for ophaverens egen intellektuelle frembringelse. Dette kriterie kræver, som det fremgår af ordlyden, dels at ophaveren selv har skabt det, og dels at det er en frembringelse, dvs. at ophaverens kreative indsats har givet sig udslag i et objektivt konstaterbart udtryk (manifestkravet). For dele af et værk gælder det

tilsvarende, at disse i sig selv skal være udtryk for ophaverens egen intellektuelle frembringelse for at nyde ophavsretlig beskyttelse jf. til eksempel *Infopaq*, pr. 39 (...) EUDomstolen har desuden i flere sager udtalt, at alene udtryksformer kan nyde ophavsretlig beskyttelse, og ikke f.eks. idéer, procedurer, driftsmetoder eller matematiske begreber (Dom af 2. maj 2012, C-406/10, *SAS Institute*, pr. 31-33 (...) og Dom af 13.

november 2018, C-310/17, *Levola Hengolo*, pr. 39-41 (...). Dette følger også direkte af artikel 2 i WIPO-traktaten om ophavsret (...) og TRIPs-aftalens artikel 9, stk. 2 (...).

Begrænsningerne i adgangen til at opnå ophavsretlig beskyttelse som udtrykt i praksis fra EU-Domstolen samt WIPO-traktaten og TRIPs har funktion af afbalanceringsmekanismer, der sikrer, at ophavsretten ikke gives en for vidtgående rækkevidde på bekostning af modstående ret tigheder og samfundsmæssige interesser, herunder hensynet til ytrings-og informationsfrihed som beskyttet i henholdsvis chartrets artikel 11 (...) og EMRK artikel 10 (...).

Det er i litteraturen forudsat, at princippet om den manglende idébe skyttelse samt manifestkravet indebærer, at visse former for koncept kunst ikke kan beskyttes ophavsretligt (...) og (...).

Som anført af Ritzau Scanpix i brev af 29. november 2023 (...) til Sagsøgers advokat, er Kunstværk 1 et eksempel på et koncept tuelt værk, for hvilket ideen om, at pengene ikke leveres tilbage er altaf gørende. Det er således også anført i stævningen, at: "*Selve kunstværket består af dels to rammer uden pengesedler, dels det forhold, at de modtagne penge ikke blev returneret til kunstmuseet.*" (...) Under sagen for Københavns Byret forklarede Sagsøger endvidere selv, at "[d] en kunstneriske idé tog udgangspunkt i det koncept, der var på udstillingen, hvor han fik lavet en historie om en, som bare tog pengene og løb." (...) Sagsøger har endvidere bekræftet synspunktet i et interview i Genstart på DR fra Dato 2 2022.1 Her spørger journalisten, Person 4, hvad det ville betyde for værket, hvis Sagsøger afleverede pengene tilbage, hvor til kunstneren svarer: "*Så er der ikke noget værk*".

Der synes i det hele taget at være enighed om, at det er det konceptuelle aspekt, der gør "Kunstværk 1" til kunst. Da "Kunstværk 1" i 2022 blev tildelt Francisca Clausen Medaljen, udtalte Akademiraadet i sin begrundelse blandt andet:

"Spektakulære kup har altid vakt opsigt. Når der så tilmed er tale om en kunstner, som vover at sende tomme rammer retur til værkets bestiller – her museet Kunsten – uden de lånte penge, så bliver det decideret frækt. Hvis kunstneren så samtidig erklærer, at det han har gjort er kunst, så er det også en rigtig god historie." (Bilag M) (...)

Af udtalelsen fremgår det tydeligt, at det ikke er de tomme rammer i sig selv, men derimod den performative handling, der berettiger tilde lingen af prisen.

Sagsøger har i sine processkrifter henvist til, at der ikke er *"tale om tomme billedrammer, idet der kan ses klistermærker, et virvar af taperester og iturevet papir, dvs. tegn på, at der tidligere har været hængt pengesedler."*

(...). Hertil bemærkes, at det konceptuelle og performative aspekt udgør essensen af "Kunstværk 1". Det forhold, at der i rammerne kan skimtes taperester og iturevet papir, ændrer ikke herpå, idet disse elementer er rent tilfældighedsprægede og ikke afspejler de frie og kreative valg, der er påkrævet for ophavsretlig beskyttelse som billedkunst.

De fotografier, som Vidne 1 tog på vegne af Ritzau Scanpix, er dermed ikke fotografier af værket "Kunstværk 1", men alene fotografisk dokumentation af ophængningen af to tomme rammer på Kunsten. Uanset, at "Kunstværk 1" som helhed kan anses at rumme kvaliteter som samfundskritisk samtidskunst, er der således ikke tale om, at de tomme billedrammer, som er gengivet på Ritzau Scanpix' fotografier, nyder ophavsretlig beskyttelse. De tomme rammer kan ikke anses at have værkshøjde og nyde beskyttelse efter ophavsretslovens § 1. Allerede af den grund har Ritzau Scanpix ikke foretaget nogen ophavsretlig krænkelse.

2.1.2 Sagsøgers henvisning til BS-38220/2018-GLO er ikke relevant for værkshøjdebedømmelsen

Sagsøgers sammenligning af Ritzau Scanpix' brug af fotografier af de tomme rammer med Volkswagens brug af den kinesiske Kunstner 1's installation "Kunstværk 4" i en reklamekampagne, jf. Retten i Glostrups dom af 17. juli 2019 i BS-38220/2018-GLO (...), er på flere måder misvisende. For det første tog Volkswagen bekræftende til genmæle i forhold til den påståede ophavsretskrænkelser, og retten fik derfor ikke anledning til at tage stilling til, hvorvidt "Kunstværk 4" reelt nød ophavsretlig beskyttelse (...). For det andet adskilte installationen sig fra "Kunstværk 1" ved, foruden at være en konceptuel komponent til migrantkrisen, at have en markant visuel fremtoning og farvesammensætning, der imiterede penselstrøgene i impressionistisk maleri som fremhævet i værktitlens reference til Kunstner 3's maleri "Kunstværk 5". De visuelle aspekter af værket er da også fremhævet i flere anmeldelser af værket. Til eksempel henvises til anmeldelse i Information (...), Bilag L). Endelig var det, som fremhævet nedenfor i pkt. 45, centralt for retten i Glostrups domfældelse af Volkswagen efter ophavsretslovens og markedsføringsloven, at installationen var gengivet i en kommerciel kontekst, der snyltede på

Kunstner 1's gode navn og rygte og risikerede at udvande hans "brand" (...).

2.1.3 Ne bis in idem-princippet finder ikke anvendelse

Sagsøger har til støtte for sit anbringende om, at "Kunstværk 1" er et ophavsretligt beskyttet kunstværk henvist til, at Københavns Byret i sin afgørelse i BS-7685/2022-KBH af 18. september 2023 vurderede, at "Kunstværk 1" opfylder kravet til værkshøjde og dermed nyder beskyttelse som kunstværk efter ophavsretslovens § 1 (...). Dette må afvises, dels fordi byrettens dom vedrører værket som helhed, og ikke Ritzau Scanpix' fotografier af det, og dels fordi *ne bis in idem* -princippet ikke i øvrigt finder anvendelse i denne sag.

Københavns Byrets dom af 18. september 2023 tager som anført ikke stilling til, om de tomme rammer i sig selv udgør et ophavsretligt beskyttet værk. Byrettens kortfattede præmisser vedrørende spørgsmålet om ophavsretlig beskyttelse af "Kunstværk 1" knytter sig specifikt til den beskrivelse, som Sagsøger selv gav under sagen, hvorefter "Udeladt."

Ne bis in idem- princippet, som Sagsøger har påberåbt sig, finder ikke anvendelse i denne sag. Princippet er alene kodificeret på det straf feretlige område, mens det inden for den civile retspleje er knyttet til princippet om dommes retskraft. En dom har alene formel retskraft mellem parterne i den sag, hvor det omtvistede spørgsmål tidligere er afgjort, og kan ikke afskære tredjemand fra at anfægte rigtigheden af afgørelsen i en senere sag. Dette følger naturligt af, at tredjemands anbringender ikke er blevet prøvet i den tidligere sag. Der henvises til Kistrup, Michael, *Civilprocessen*, 9. udg. 2025, s. 819 (...).

Betydningen af en tidligere afgørelse af et spørgsmål i en sag mellem andre parter er således begrænset til en eventuel præjudicerende virkning. I praksis ses domstolene at være tilbageholdende med at tillægge tidligere afgørelser truffet i sager mellem andre parter vægt i nye sager mellem andre parter. I Østre Landsrets kendelse af 31. januar 2017 i U.2017.1357.Ø fandt retten således ikke grundlag for at afvise en injuri esag som vedrørte udtalelser med et indhold, som en anden part tidligere var frifundet for (...), og i Vestre landsrets dom af 7. november 2005 i U.2006.654.V var en revisors ansvarsforsikringsselskab ikke bundet af en tidligere udeblivelsesdom mod revisoren, som selskabet ikke havde været part i (...).

Hertil kommer, at afgørelsen af det ophavsretlige spørgsmål var uden betydning for sagens udfald, og at Kunsten ikke havde anledning til at anke afgørelsen på dette punkt, idet de fik medhold i sagen i øvrigt. Københavns Byrets summariske vurdering af, at "

Kunstværk 1" som helhed nyder ophavsretlig beskyttelse, har således ikke be

tydning for denne sag idet byretten ikke derved har taget stilling til, om Ritzau Scanpix' fotografier gengiver et ophavsretligt beskyttet værk.

2.2 Ophavsretslovens § 23, stk. 2, finder anvendelse

I det omfang retten trods det ovenfor anførte måtte komme frem til, at "Kunstværk 1" er et ophavsretligt beskyttet kunstværk, fastholder Ritzau Scanpix, at ophavsretslovens § 23, stk. 2 finder anvendelse på Ritzau Scanpix' distribution af de omhandlede fotografier.

Bestemmelsen indebærer, at offentliggjorte kunstværker må gengives ved omtale af dagsbegivenheder i aviser og tidsskrifter, når det sker i overensstemmelse med god skik og i det omfang, som betinges af for målet (...).

Fotografierne er taget af Ritzau Scanpix med samtykke fra Kunsten og beror således på et lovligt forlæg.

2.2.1 Fotografierne er gengivet i forbindelse med dagsbegivenheder

"Kunstværk 1" har generelt været genstand for stor mediebevågenhed og interesse fra offentligheden. Ritzau Scanpix' distribution af fotografierne er et direkte resultat af denne offentlige interesse. Dette afspejles også derved, at langt de fleste downloads af fotografierne er sket i anledning af til sagen knyttede begivenheder, der har karakter af dagsbegivenheder. Som redegjort for i afsnit 1 ovenfor i relation til bilag B (...) er der således primært sket downloads i forbindelse med: **1)** åbning af udstillingen "Work It Out" den 24. september 2021 (... , Bilag C); **2)** forfaldsdatoen for Sagsøgers tilbagebetaling af 550.000 kr. den 16. januar 2022 (... , Bilag D) og Kunstens efterfølgende stævning (... , Bilag E); **3)** Sagsøgers krav om udlevering af værket den 16. april 2022 (... , Bilag F); **4)** hovedforhandlingen af sagen ved Københavns Byret den 21. august 2023 (... , Bilag G); **5)** domsafsigelsen den 18. september 2023 (... , Bilag H); **6)** anke af dommen den 27. september 2023 (... , Bilag I) og **7)** forligsindgåelsen den 15. maj 2024 (... , Bilag J). Visningen af fotografierne af de tomme rammer har i disse sammenhænge været nødvendig for at formidle de til "Kunstværk 1" knyttede nyheder. For så vidt angår de 69 downloads, der er foretaget gennem udenlandske partnere kendes de nøjagtige datoer for disse ikke (...).

Der er dog en væsentlig formodning for, at hovedparten af disse ligeledes er sket i sammenhæng med de ovenfor omtalte dagsbegivenheder.

Havde det ikke været for den væsentlige offentlige nyhedsinteresse, der i hele perioden har knyttet sig til "Kunstværk 1", var der næppe sket nævneværdig distribution af fotografierne i det hele taget.

Da ophavsretslovens § 23, stk. 2, endvidere skal anskues i et grundretligt perspektiv, idet reglen er udtryk for princippet om, at samfundsrelevante ytringer nyder en særligt vidtgående ytringsfrihedsbeskyttelse, er det Ritzau Scanpix' synspunkt, at samtlige downloads af fotografierne skal anses for omfattet af § 23, stk. 2. Det særlige hensyn til pressens ytrings- og informationsfrihed, er uddybet nedenfor i afsnit 2.3.

Af de i alt 218 daterede downloads i bilag B (...) er det i øvrigt kun 28, som det ikke umiddelbart har været muligt at knytte snævert til en dagsbegivenhed. Såfremt retten måtte finde, at fotografierne taget af Vidne 1 og stillet til rådighed for nyhedsmediernes af Ritzau Scanpix udgørelser af ophavsretligt beskyttede værker, gøres det gældende, at et eventuelt vederlag til Sagsøger skal begrænses til Ritzau Scanpix' fortjeneste på de 28 downloads, der ikke er sket i nær tidsmæssig sammenhæng med de beskrevne dagsbegivenheder samt en forholdsmæssig andel af de udaterede downloads, idet disse også overvejende må antages at være knyttet til de samme dagsbegivenheder, som de daterede downloads.

2.2.2 § 23, stk. 2 omfatter også online nyhedsmedier

Ophavsretslovens § 23, stk. 2 er ikke begrænset til aviser og tidsskrifter i traditionel forstand.

Det bemærkes indledningsvist, at der tilsyneladende er enighed mellem Sagsøger og Ritzau Scanpix om, at ordlyden "aviser og tidsskrifter" i ophavsretslovens § 23, stk. 2 ikke er begrænset til trykte medier, men tillige omfatter aviser og tidsskrifter, der udkommer på digitale platforme.

Ritzau Scanpix gør gældende, at bestemmelsen tillige omfatter nyhedsmedier, der må sidestilles med aviser og tidsskrifter, f.eks. DR og TV2's hjemmesider, ligeledes er omfattet af bestemmelsen. De fremlagte eksempler på gengivelse af fotografierne i Bilag C-J (...) omfattes således alle af undtagelsen, ligesom det er tilfældet for de øvrige nyhedsmedier, som Ritzau Scanpix har distribueret fotografierne til.

Henvisningen til "aviser og tidsskrifter" i forbindelse med undtagelsen for gengivelse af kunstværker ved omtale af dagsbegivenheder er uændret siden 1961-loven, hvor nyhedsformidlingen var begrænset til disse mediekategorier samt radio og tv (...).

Der er ved senere lovændringer ikke noget, der tyder på, at lovgiver har haft til hensigt at afskære publicistiske medier, der ikke i traditionel forstand kan klassificeres som aviser og tidsskrifter, fra bestemmelsens anvendelsesområde. I betænkning nr. 1197 fra 1990 vedrørende revision af ophavsretsloven henvises der således generelt til "*nyhedsformidlingen, som sker gennem presse, radio og fjernsyn*" (...) i omtalen af den dagældende § 15, som § 23, stk. 2, er en videreførelse af. Det fremgår videre, at:

"Der bør efter udvalgets opfattelse fortsat være adgang til vederlagsfrit af afbilde eller gengive værker i det omfang, det er et naturligt led i nyhedsformidlingen." (Vores understregning) (...)

I bemærkningerne til § 23, stk. 2, i 1995-loven blev det, som fremhævet af Sagsøger, afvist at lade DR's og TV2's udsendelser (radiofonier) omfatte af reglen. Dette skete dog primært med henvisning til, at ophavsretslovens § 25 omfatter fremførelse eller visning af værker, der indgår i en dagsbegivenhed som gengives i film, radio eller fjernsyn, således at der allerede er hjemmel for DR og TV2 til at vise værker som led i dækning af dagsbegivenheder. Det fremgår således, at:

"Ministeriet har herved navnlig lagt vægt på, at der for radiofonier findes en særlig regel om reportage af dagsbegivenheder i lovforslagets § 25."
(...)

Det har derimod næppe været hensigten, at publicistiske medier, der ikke er aviser og tidsskrifter i traditionel forstand, skulle undtages fra § 23, stk. 2. En retstilstand, hvor onlineudgaven af eksempelvis Politiken eller Berlingske er omfattet af § 23, stk. 2, mens den tilsvarende nyhedsformidling der sker på f.eks. DR's og TV2's hjemmesider ikke er, skaber en ulighed mellem publicistiske medier, som savner saglig begrundelse.

Sagsøger tillægger det tilsyneladende vægt, at der på DR's og TV2's hjemmesider sker en "*on demand-brug*". Dette er dog tilsvarende tilfældet for så vidt angår onlineversionerne af traditionelle aviser og tidsskrifter og kan derfor ikke anses at have nogen betydning. Det bemærkes til støtte herfor, at det af bemærkningerne til ophavsretslovens § 25 i 1995-loven specifikt fremgår, at bestemmelsen kan anvendes "*som grundlag for genudsendelse af gamle reportageudsendelser i uændret form.*"

(...) På dette punkt må § 25 og § 23, stk. 2, anses at have tilsvarende rækkevidde, idet begge stiller krav om tilknytning til en dagsbegivenhed. Det kan derfor tilsvarende ikke udelukke anvendelsen af § 23, stk. 2, at indhold tilgængeligt on demand på internettet potentielt kan tilgås længe efter, at en dagsbegivenhed har fundet sted.

Heller ikke ved implementeringen af Infosoc-direktivet i 2002 ved lov nr. 1051 af 17. december 2002 blev der lagt op til, at den eksisterende danske undtagelse skulle have et snævrere anvendelsesområde end den tilsvarende undtagelse i Infosoc-direktivets artikel 5, stk. 3 litra c, som ikke sonder mellem trykte og digitale nyhedsmedier (...).

En bred, tidssvarende fortolkning af "aviser og tidsskrifter" understøtter endvidere de grundrettighedshensyn, som undtagelsen har til hensigt at varetage, og som medlemsstaterne i henhold til praksis fra EU-Domstolen er forpligtet til at iagttage, uagtet at undtagelserne i Infosoc-direktivets artikel 5, stk. 3 er fakultative. Der kan her f.eks. henvises til dom af 29. juli 2019 i C-516/17, *Spiegel Online*, hvori EU-Domstolen ud talte, at medlemsstaterne er forpligtede til at lægge en fortolkning af undtagelsesbestemmelserne til grund, som gør det muligt at sikre den rette afvejning af hensynet til ytrings- og pressefriheden som beskyttet i chartrets artikel 11 og EMRK artikel 10 overfor hensynet til rettigheds haveren (pr. 43-45,...).

Det gøres på grundlag heraf gældende, at de medier, der har bragt fotografierne, er omfattet af ophavsretslovens § 23, stk. 2.

2.2.3 Ritzau Scanpix har alene stillet billederne til rådighed til redaktionel brug

Ritzau Scanpix' distribution af fotografierne til de pågældende aviser og tidsskrifter har været underlagt vilkår for brug af redaktionelt indhold, som indebærer, at de ikke må benyttes i kommercielt øjemed (Bilag K, ...). Dermed har Ritzau Scanpix haft en berettiget forventning om, at de pågældende fotos ville blive gengivet ved omtale af dagsbegivenheder omfattet af ophavsretslovens § 23, stk. 2. Ritzau Scanpix' distribution af fotografierne er følgelig omfattet af ophavsretslovens § 23, stk. 2, enten direkte eller under alle omstændigheder analogt.

2.2.4 Brugen er sket i overensstemmelse med god skik og i det omfang, som betinges af formålet

Ritzau Scanpix gør gældende, at brugen af fotografier solgt af Ritzau Scanpix til andre medier er ”i overensstemmelse med god skik og i det omfang, som betinges af formålet” .

Sagsøgers anbringende om, at Ritzau Scanpix er udelukket fra at gøre brug af undtagelsen i ophavsretslovens § 23, stk. 2, i medfør af princippet om, at undtagelser til ophavsretten skal fortolkes restriktivt samt tretrinsetest i art. 5(5) i Infosoc-direktivet (...), afvises.

EU-Domstolen har blandt andet i den førnævnte *Spiegel Online* -afgørelse udtalt, at de undtagelser og indskrænkninger, der er omhandlet i Infosoc-direktivets artikel 5, i sig selv medfører rettigheder for brugerne af beskyttede værker og specifikt har til formål at sikre en rimelig balance mellem på den ene side rettighedshavernes rettigheder og interesser, og på den anden side de rettigheder og interesser, som brugerne har (pr. 54-59, ...). Dette indebærer ifølge EU-Domstolen, at undtagelserne skal fortolkes på en måde, der sikrer deres effektive virkning og overholdelse af deres formål, hvilket har særlig betydning, når undtagelserne har til formål at sikre overholdelsen af grundlæggende frihedsrettigheder, herunder ikke mindst ytrings- og pressefriheden (pr. 54-59, ...).

Ytrings- og pressefriheden i chartrets artikel 11 svarer til de rettigheder, der er sikret gennem EMRK artikel 10. Praksis fra EMD har med henblik på afvejningen af ophavsretten overfor ytringsfriheden tillagt typen af information særlig betydning i den forstand, at ytringer, der fremmer emner af almen interesse, nyder udvidet beskyttelse (Dom af 10. januar 2013, 36769/08, *Ashby Donald mod Frankrig*) (...).

I den tidligere omtalte dom fra Retten i Glostrup af 17. juli 2019 (*Kunstner 1*) havde det således også afgørende betydning for domfældelsen af Volkswagen, at virksomheden havde brugt Kunstner 1's installation som dominerende baggrund for fotografering af deres nye bilmodel, og at det fotografiske materiale indgik i en markedsføringskampagne. Der var således tale om en rent kommerciel brug uden den samfundsmæssige relevans, der er påkrævet efter ophavsretslovens § 23, stk. 2, fortolket i lyset af EMRK artikel 10 og chartrets artikel 11. Kunstner 1 retsfulgte da også kun Volkswagen og ikke de medier, herunder Ritzau Scanpix, der bragte fotografier af installationen som led i dækningen af udstillingen (...).

Den Infomedia-analyse, som Sagsøger har vedlagt som bilag 10 (...), siger ikke noget om omfanget af billedernes brug. Til gengæld bekræfter den, at der var tale om en stor nyhedshistorie, som gik verden

rundt, og som en bred offentlighed havde en væsentlig interesse i at blive informeret om. Dette understreger, at brugen skal anses for omfattet af ophavsretslovens § 23, stk. 2, fortolket i lyset af ytrings og pressefriheden.

Endelig skal det påpeges, at omtalen, herunder ved brug af fotografierne fra Ritzau Scanpix, ikke har skadet Sagsøgers legitime interesser. Tværtimod har Sagsøger selv i sin forklaring for byretten i BS-7685/2022-KBH oplyst, at den store mediebevågenhed omkring "Kunstværk 1" har gavnet hans karriere (Bilag 1, ...).

2.3 Hensynsafvejning mellem ophaverens rettigheder og pressens ytringsfrihed

I det omfang retten måtte finde, at fotografierne gengiver et beskyttet værk, er der tale om en kollision af modstridende grundrettigheder, hvilket fordrer en hensynsafvejning mellem på den ene side hensynet til pressens ytrings- og informationsfrihed som beskyttet ved EMRK artikel 10 og chartrets artikel 11, og på den anden side hensynet til ophaverens enerettigheder til værket. Ritzau Scanpix gør gældende, at denne hensynsafvejning konkret bør falde ud til Ritzau Scanpix' fordel. Grundrettighederne har således foruden at udgøre et fortolkningsbidrag til ophavsretslovens § 23, stk. 2, selvstændig betydning for sagen, også i det omfang, retten måtte nå frem til, at ikke samtlige downloads af fotografierne er sket i direkte tilknytning til en dagsbegivenhed.

I hensynsafvejningen skal indgå på den ene side graden af den samfundsmæssige interesse, der knytter sig til den information, der formidles gennem brugen af værket, samt hvordan brugen medvirker til denne formidling, og på den anden side karakteren af værket og de konsekvenser, som brugen af dette har for ophaverens rettigheder.

Som anført af Sagsøger i stævningen, er Ritzau Scanpix et nyhedsbureau, der dagligt producerer "*en omfattende nyhedsdækning i billeder og videoer fra hele Danmark.*" (...) Ritzau Scanpix er således omfattet af den udvidede ytrings- og informationsfrihedsbeskyttelse, der tilkommer pressen som led i dens opfyldelse af rollen som "public watchdog". "Kunstværk 1" var ikke alene genstand for offentlig interesse, men rejste endvidere en række spørgsmål af væsentlig samfundsmæssig relevans, herunder om kunstens rolle i samfundet, og om hvorvidt kunstnerisk frihed under omstændighederne kan begrunde lov- og aftalebrud. Fotografierne af de tomme rammer blev således benyttet til at belyse emner af samfundsmæssig interesse og udgjorde i den kontekst i sig selv samfundsrelevante ytringer, idet brugen var nødvendig

for at understøtte formidlingen af disse emner. Når der på den anden side henses til, at det er tvivlsomt om de tomme rammer overhovedet udgør et beskyttet værk, må hensynet til Sagsøger i dette tilfælde vige for hensynet til at Ritzau Scanpix' adgang til nyhedsformidling gennem fotografierne.

Samlet gøres det principalt gældende, at Ritzau Scanpix' fotografier ikke gengiver et ophavsretligt beskyttet værk og subsidiært, at gengivelserne er omfattet af ophavsretslovens § 23, stk. 2, samt at sanktionering af Ritzau Scanpix på grundlag af gengivelserne vil være i strid med ytrings- og pressefriheden som fastsat i EMRK artikel 10 og chartrets artikel 11.

2.4 Sagsøgers krav efter ophavsretslovens § 83

Såfremt retten måtte finde, at brugen af fotografierne har karakter af gengivelser af et værk og hverken helt eller delvist er omfattet af ophavsretslovens § 23, stk. 2, eller EMRK artikel 10 og chartrets artikel 11, gøres det gældende, at vederlag og erstatning til Sagsøger for brugen i hvert fald under ingen omstændigheder kan overstige Ritzau Scanpix' fortjeneste ved distributionen af fotografierne. Der er samlet set foretaget 218 downloads af Vidne 1's fotografier fra Nyheds tjenesten, hvilket har resulteret i en omsætning på kr. 16.263,25. Sammenlagt med omsætningen for de i alt 69 downloads via Ritzau Scanpix' partnere er Ritzau Scanpix' samlede omsætning for fotografierne kr. 23.235,25. Vidne 1 var fastansat hos Ritzau Scanpix på det pågældende tidspunkt og der har derfor ikke været yderligere afregning i forbindelse med distribution af billederne. Ritzau Scanpix' omsætning på billederne svarer dermed i dette tilfælde til fortjenesten.

Idet fotografierne er benyttet som led i nyhedsformidling og ikke på en måde, der har medført nogen ikke-økonomisk skade for Sagsøger, må denne del af kravet afvises.

Endelig bemærkes, at der ved håndhævelsen af Sagsøgers påberåbte ophavsret, ikke må ske et videre indgreb i ytringsfriheden efter EMRK artikel 10 og chartrets artikel 11, end hvad der er nødvendigt i et demokratisk samfund (...).

...”

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Retten's begrundelse og resultat

Retskraft

Københavns Byrets dom af 18. september 2023 var en sag mellem parterne Kunsten og Sagsøger. I dommens begrundelse beskrives ”Kunstværk 1” ikke direkte, men det fremgår, at Kunsten havde bestilt to andre værker, men modtog ”Kunstværk 1”, hvilket var en misligholdelse af den aftale, der var indgået mellem Kunsten og Sagsøger. Det fastslås imidlertid i dommens begrundelse, at ”Kunstværk 1” er frembragt på grundlag af sådanne frie og kreative valg, at det opfylder kravet til værkshøjde, hvor efter det nyder beskyttelse som kunstværk efter ophavsretslovens § 1.

Ovennævnte dom har ikke formel retskraft mellem denne sags parter. Retten lægger herved vægt på, at Scanpix ikke har haft lejlighed til at udtale sig i den tidligere sag, og at Scanpix har en selvstændig retlig interesse i at få spørgsmålet prøvet. Dommen, der er endelig, er dog ikke uden betydning for vurderingen af spørgsmålet om værkshøjde, idet den nu i denne sag indgår som et moment til støtte for ophavsret.

Værkshøjde

Det følger af ophavsretslovens § 1, at den, som frembringer et værk, har ophavsret til værket. Det følger af praksis, at værket skal være originalt og et resultat af ophaverens frie og kreative valg.

Retten finder, at værket ”Kunstværk 1”, der er udstillet på Kunsten, utvivlsomt opfylder kravet til værkshøjde.

Retten har herved lagt vægt på, at værket er skabt på baggrund af en original og kreativ ide, og at de ophængte rammer, der i forbindelse med den seneste udstilling var en del af værkerne ”Kunstværk 2” (2007) og ”Kunstværk 3” (2010), hvor der havde været ophængt pengesedler, som nu var taget af, men havde efterladt rester fra ophængning, har værkshøjde i sammenhæng med, at Sagsøger havde valgt ikke ville betale pengene tilbage til Kunsten.

Det følger af ophavsretslovens § 2, at ophavsretten medfører, at Sagsøger har eneret til at råde over værket med de undtagelser, der fremgår af ophavsretsloven.

Vederlag

Retten lægger til grund, at der ikke var en aftale mellem Sagsøger og Scanpix om, at Scanpix skulle eller måtte fotografere værket. Der var derimod indgået en aftale mellem Sagsøger og Kunsten om fotografering af værket til brug for marketing af udstillingen.

I sagen indgår Kunstens regler for foto af værker, hvor det fremgår blandt andet, at værker fra Kunstens samling ikke må fotograferes uden forudgående aftale med museet. Fotograf Vidne 1 har forklaret, at han i ugen efter udstillingen åbnede, indgik en mundtlig aftale med Kunsten om, at han kunne fotografere værket. Det fremgår af Københavns Byrets dom af 18. september 2023's gengivelse af direktør for Kunsten, Person 1's forklaring, at "Kunsten bad ikke Ritzau Scanpix tage billeder i nærværende sag".

Scanpix har herefter ikke løftet bevisbyrden for, Kunsten har samtykket i, at fotografierne blev taget med henblik på videregivelse mod vederlag.

Når der ikke er indgået en aftale mellem ophaveren og Scanpix, skal Scanpix som udgangspunkt betale vederlag for videresalg af fotografier af "Kunstværk 1", med mindre Scanpix er omfattet af en undtagelse til reglerne herom.

Scanpix har gjort gældende, at ophavsretslovens § 23, stk. 2, finder anvendelse på Scanpix' distribution af de omhandlede fotografier, således at fotografierne af "Kunstværk 1" må gengives ved omtale af dagsbegivenheder i aviser og tidsskrifter, når det sker i overensstemmelse med god skik og i det omfang, som betinges af formålet.

Scanpix har om undtagelsesbestemmelsen i ophavsretslovens § 23, stk. 2, gjort gældende, at der ikke er noget, der tyder på, at lovgiver har haft til hensigt at afskære publicistiske medier, der ikke i traditionel forstand kan klassificeres som aviser og tidsskrifter, fra bestemmelsens ordlyd, hvorfor undtagelsesbestemmelsen tillige omfatter nyhedsmedier, der må sidestilles med aviser og tidsskrifter.

Som anført ovenfor, er der ikke indgået nogen aftale med Sagsøger om Scanpix' optagelse af fotografierne.

Aviser og tidsskrifters lovlige gengivelse af "Kunstværk 1" ved omtale af dagsbegivenheder, herunder ved anvendelse af fotografier, der er optaget af Scanpix' fotograf, medfører ikke, at Scanpix er omfattet af undtagelsesbestemmelsen.

Det støttes af den forklaring, som Kunstens direktør, Person 1, afgav under behandlingen af sag BS-7685/2022-KBH, "*Kunsten kontrollerede ikke, om der var nogen, som tog billeder af de udstillede værker. Man måtte generelt gerne fotografere de udstillede værker, men det var ikke tilladt at sælge billederne videre. De professionelle aktører kendte til reglerne om ophavsret.*" Det bemærkes, at Kunsten havde stillet fotografier til rådighed i en pressemappe, som aviser og tidsskrifter gratis kunne anvende indenfor rammerne af undtagelsesbestemmelsens ordlyd.

Der er hverken i forarbejderne til forfatter og kunstnerretsloven, som var forud for ophavsretsloven fra 1961, eller i forarbejderne til ophavsretsloven med senere ændringer, støtte for, at en optagelse af et fotografi af et kunstværk, der er omfattet af ophavsretslovens § 1, der videregives mod vederlag, er omfattet af undtagelsesbestemmelsen i § 23, stk. 2, uanset om køberen af fotografiet er en avis eller et tidsskrift, som kan anvende fotografiet efter bestemmelsen i ophavsretslovens § 23, stk. 2, hvis de øvrige betingelser i bestemmelsen er opfyldt.

Scanpix' videregivelse mod vederlag af fotografier optaget af "Kunstværk 1" er derfor en krænkelse af ophaverens rettigheder.

Der er intet grundlag for at antage, at Scanpix videregivelse af fotografier af værket "Kunstværk 1" mod vederlag er beskyttet af reglerne om ytringsfrihed i medfør af hverken Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 10 eller Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende rettigheder artikel 11.

Reglerne om vederlag i ophavsretslovens § 83 blev ændret ved lov nr. 395 af 14. juni 1995. Det fremgår af de specielle bemærkninger (lovforslag nr. 119 af 18. januar 1995) følgende blandt andet:

”...

Ved udtrykket ”rimeligt vederlag for udnyttelsen” i forslaget til stk. 1 forstås det vederlag eller honorar, som rettighedshaveren ville have haft krav på, såfremt den pågældende udnyttelse var sket retmæssigt, dvs. efter aftale med rettighedshaveren. Eksisterer der ikke noget sædvanligt honorar el.lign. for den pågældende udnyttelse, må vederlaget fastsættes skønsmæssigt.

...”

Scanpix' anbringende om, at vederlaget ikke kan overstige Scanpix' fortjeneste ved distribution af fotografierne, må derfor afvises.

Vederlaget må derimod fastsættes ud fra et skøn over, hvad Sagsøger med rimelighed ville have forlangt, såfremt han havde indgået en aftale med Scanpix om kommerciel udnyttelse af fotografier af værket, herunder både i abonnementsordning og til salg til andre end de, der er tilknyttet abonnementsordning. Vederlaget må tillige fastsættes i forhold til markedsforholdene i øvrigt.

Der har i sagen alene indgået få oplysninger om markedsforholdene. Ved den skønsmæssige afvejning har retten lagt vægt på Sagsøgers forklaring om kunstners indtjeningsforhold, på størrelsen af det aftalte visningsvederlag og

kunstnerhonorar, og oplysningerne fra Scanpix om prisen for et fotografi købt uden for abonnement.

Retten fastsætter derfor vederlaget til 25.000 kr., som Scanpix skal betale til Sagsøger med procesrente fra sagens anlæg den 26. september 2024.

Sagsøger har ud over kravet på vederlag gjort gældende, at han tillige har krav på erstatning og godtgørelse for ikke-økonomisk skade, uden at et sådan krav dog er opgjort, idet kravet indgår i Sagsøgers krav på vederlag pr. gengivelse.

Retten lægger til grund, at Sagsøgers interesser ikke har lidt skade ved gengivelsen af "Kunstværk 1", idet kunstværket har fået massiv omtale i hele verden, og at det efter forliget, nu indgår i den faste udstilling på Kunsten. Under disse omstændigheder er der ikke grundlag for hverken erstatning eller godtgørelse for ikke-økonomisk skade.

Sagsomkostningerne er efter sagens værdi, forløb og udfald fastsat til dækning af advokatudgift med 100.000 kr. og retsafgift med 750 kr. idet retten anser Scanpix som den tabende part. Sagsøger er momsregistreret.

Ved fastsættelsen af beløbet til dækning af udgifter har retten endvidere taget hensyn til at sikre, at en væsentlig og passende del af de rimelige udgifter, som Sagsøger har afholdt, bæres af den tabende part, jf. artikel 14 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder, som fortolket af EU-Domstolen navnlig i dom af 28. juli 2016 i sag C-57/15 (United Video Properties).

Da retten ikke har modtaget oplysninger fra Sagsøger om størrelsen af dens udgifter, har retten fastsat beløbet til dækning af udgift til advokat efter et samlet skøn, hvori til dels indgår oplysninger fra Scanpix om, at partens skønnede advokatombudsninger har udgjort 692.000 kr. eksklusiv moms.

THI KENDES FOR RET:

Ritzau Scanpix A/S tilpligtes at betale 25.000 kr. til Sagsøger med procesrenter fra 26. september 2024.

Ritzau Scanpix A/S skal til Sagsøger betale 100.750 kr. i sagsomkostninger.

Beløbene skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne bliver forrentet efter rentelovens § 8 a.

Publiceret til portalen d. 17-12-2025 kl. 13:01

Modtagere: Advokat (H) Peter Schønning Andersen, Advokat (H) Martin Dahl
Pedersen, Sagsøger, Sagsøgte Ritzau Scanpix AS